

Pracovná skupina pre ochranu pred sexuálnym vykorisťovaním a zneužívaním (PSEA)

Mandát

(Slovenská verzia)

Pozadie

Ochrana pred sexuálnym vykorisťovaním a zneužívaním (PSEA) je kľúčovou prioritou odozvy na situáciu utečencov, ktorá si od začiatku núdzovej situácie vyžaduje špecializované a koordinované opatrenia vo všetkých programových oblastiach. V prípade núdzovej situácie na Ukrajine môžu byť riziká SEA mimoriadne vysoké, keďže väčšinu utečencov predstavujú ženy a deti. Tieto riziká môžu byť ďalej znásobené celkovou nestabilitou krízy, nedostatočnou informovanosťou utečencov o ich právach a dostupných službách, ako aj veľkým a rôznorodým počtom aktérov, ktorí sa podieľajú na pomoci, vrátane mnohých dobrovoľníkov.

Povinnosti pracovnej skupiny

Pod záštitou Koordinačného fóra pre utečencov, je pracovná skupina na ochranu pred sexuálnym vykorisťovaním a zneužívaním (ďalej len: pracovná skupina PSEA) hlavným orgánom pre technickú koordináciu a dohľad nad činnosťou PSEA na Slovensku.

Pracovná skupina PSEA je zodpovedná za vykonávanie koordinovanej činnosti medzi členskými organizáciami s cieľom: (a) minimalizovať riziko SEA zo strany humanitárnych pracovníkov a iných jednotlivcov a subjektov zapojených do pomoci utečencom; (b) zabezpečiť účinnú odozvu v prípade obvinení zo SEA; (c) zvýšiť povedomie o PSEA na Slovensku. Činnosť pracovnej skupiny PSEA bude prebiehať podľa prístupu zameraného na obeť a bude dodržiavať princípy bezpečnosti, rešpektu a boja proti diskriminácii.

Činnosť pracovnej skupiny PSEA neznižuje zodpovednosť jednotlivých členských organizácií pracovnej skupiny za rozvoj, implementáciu a posilňovanie interných programov PSEA na úrovni krajiny: vrcholový manažment každej členskej organizácie je naďalej zodpovedný za PSEA vo svojich organizáciách.¹

Pracovná skupina PSEA nie je zodpovedná za vyšetrowanie ani rozhodovanie o sťažnostiach: tieto funkcie sú výlučne v kompetencii subjektu, ktorý zamestnáva osobu, voči ktorej bola sťažnosť vznesená, v súlade s internou politikou a postupom.

Roly pracovnej skupiny

Pracovnej skupine PSEA na Slovensku predsedá UNHCR, pričom spolupredsedajúca organizácia ešte len bude formálne zriadená. Hoci sa spolupredsedajúce organizácie môžu meniť, táto úloha zostáva trvalá, aby sa zabezpečilo udržateľné riadenie siete.

¹ *Secretary General's Bulletin on Special Measures for Protection from Sexual Exploitation and Sexual Abuse (Príručka generálneho tajomníka o osobitných opatreniach na ochranu pred sexuálnym vykorisťovaním a sexuálnym zneužívaním)* (ST/SGB/2003/13) je dostupná [tu](#).

Spolupredsedia pracovní skupiny PSEA zohrávajú aktívnu úlohu na úrovni pracovnej skupiny pri zvolávaní a riadení stretnutí a podujatí a pomáhajú koordinovať a dohliadať na akčný plán pracovnej skupiny PSEA. Spolupredsedia tiež riadia tematické oblasti alebo ciele akčného plánu PSEA, v ktorých majú osobitné kapacity alebo odborné znalosti.

Koordinátor PSEA podporuje a zastupuje pracovnú skupinu PSEA pri plnení jej povinností podľa týchto referenčných podmienok a akčného plánu pracovnej skupiny. Koordinátor PSEA je zodpovedný za vypracovanie správ o činnosti pracovnej skupiny, o pokroku v porovnaní s ukazovateľmi akčného plánu pracovnej skupiny PSEA a o anonymizovaných trendoch v oblasti SEA koordináčnemu fóru pre utečencov. Koordinátor PSEA zastupuje pracovnú skupinu v príslušných koordináčnych orgánoch a poskytuje poradenstvo aktérom na úrovni krajiny ohľadom osvedčenej praxe na podporu efektívnej implementácie PSEA.

Každú členskú organizáciu bude v pracovnej skupine zastupovať jeden kontaktný bod PSEA.² Všetky kontaktné body sa budú aktívne podieľať na výmene informácií o interných iniciatívach PSEA a koordinácii činností v rámci akčného plánu. Zároveň sú zodpovedné za technickú podporu a koordináciu PSEA v rámci svojej organizácie pod vedením svojho vyššieho manažmentu.

Pracovná skupina môže podľa potreby vytvoriť menšie, časovo limitované tímy stálych členov na realizáciu konkrétnych výsledkov.

Členstvo

Členstvo v pracovnej skupine PSEA je otvorené pre všetky národné mimovládne organizácie (MVO), medzinárodné MVO a agentúry OSN pôsobiace na Slovensku. Členmi pracovnej skupiny sa môžu stať aj koordinátori z iných sektorov, ktorým sa odporúča zúčastňovať sa na zasadnutiach pracovnej skupiny PSEA s cieľom zlepšiť obojstrannú výmenu informácií a koordináciu. Konkrétne, koordinátor PSEA a spolupredsedia pracovnej skupiny pre ochranu a inklúziu, ako aj pracovnej skupiny pre obchodovanie s ľuďmi, by sa mali navzájom zúčastňovať na svojich stretnutiach a podujatiach a aktívne sa zapájať s cieľom zabezpečiť úzke prepojenie medzi príslušnými intervenciami na Slovensku.

Pracovná skupina PSEA sa v rámci prebiehajúcich činností zapojí do spolupráce s nečlenskými organizáciami. Všetky humanitárne organizácie na Slovensku by mali byť minimálne oboznámené s medziagentúrnym systémom postúpenia sťažností v oblasti SEA po jeho zavedení a mali by byť schopné prijímať sťažnosti na SEA proti vlastným zamestnancom bez ohľadu na ich vzťah k pracovnej skupine PSEA.

Stretnutia

Pracovná skupina PSEA sa bude stretávať každé dva týždne a každý člen môže požiadať o ďalšie stretnutia ad hoc. Záznam z každého stretnutia bude uložený v priečinku SharePoint, ktorý bude k dispozícii všetkým členom pracovnej skupiny PSEA. S cieľom vytvoriť podporné prostredie na diskusiu o potenciálne citlivých problémoch v oblasti PSEA budú všetky informácie zdieľané počas stretnutí na požiadanie dôverné, pričom sa bude uplatňovať prístup zameraný na obeť. Na stretnutiach pracovnej skupiny by sa

² Pozri *Generic Terms of Reference for In-Country PSEA Focal Points (Všeobecný mandát pre kontaktné body PSEA v krajine)* (2021) [tu](#)

vo všeobecnosti nemalo diskutovať o jednotlivých prípadoch; akékoľvek odkazy na obvinenia alebo prípady SEA počas stretnutí budú anonymizované.

Ak sa kontaktné miesto nemôže zúčastniť na pravidelnom stretnutí pracovnej skupiny, bude členskú organizáciu zastupovať poverený a dostatočne informovaný náhradník.

Úlohy

V rámci štyroch pilierov minimálnych operačných noriem IASC pre PSEA³ bude pracovná skupina pre PSEA vykonávať tieto činnosti:

Riadenie a koordinácia

- Vytvoriť a implementovať merateľný akčný plán pracovnej skupiny PSEA s definovanými časovými rámcami a zodpovednosťami členov pracovnej skupiny na základe ich špecializácie a kapacít.
- Koordinovať činnosť členov pracovnej skupiny PSEA s cieľom zabrániť duplicita a odstrániť nedostatky.
- Úzka spolupráca s ostatnými koordináčnymi orgánmi na Slovensku v oblasti ochrany a inklúzie (vrátane ochrany detí, rodovo podmieneného násillia), ako aj obchodovania s ľuďmi, s cieľom podporiť prevenciu a pomoc v oblasti SEA.
- Identifikovať potreby školenia a zdrojov na koordináciu budovania kapacít pre všetky kontaktné body PSEA a vyšší manažment v súvislosti s ich konkrétnymi úlohami a povinnosťami vo vzťahu k PSEA.
- Presadzovať posilnenie a/alebo zavedenie interných zásad a postupov PSEA pre všetky organizácie pôsobiace na Slovensku a v prípade potreby poskytovať podporu organizáciám, ktoré takéto systémy nemajú, bez ohľadu na to, či sú členmi pracovnej skupiny PSEA alebo nie.

Spolupráca s dotknutým obyvateľstvom a jeho podpora

- Zvyšovať povedomie o právach postihnutého obyvateľstva, o tom, čo je SEA, aké je správanie humanitárnych pracovníkov, o tom, že humanitárni pracovníci sú povinní hlásiť incidenty SEA, o ktorých vedia, o rôznych spôsoboch podávania sťažností a o tom, ako získať prístup k službám pomoci obetiam na Slovensku.
- Podporovať členov pri hodnotení a zlepšovaní účinnosti a vhodnosti činností PSEA v rámci cieľových komunít.
- S osobitným zapojením žien, dievčat a osôb so špecifickými potrebami spomedzi dotknutého obyvateľstva, podporovať členov, aby vytvorili a/alebo prispôsobili svoje modely poskytovania pomoci tak, aby riešili mocenské rozdiely a aktívne poskytovali osobám v zraniteľnejšom postavení dôsledné zastúpenie v tom, ako sa pomoc poskytuje.
- Všetka spolupráca s obyvateľstvom by sa mala realizovať v koordinácii s aktérmi, ktorí pracujú s dotknutým obyvateľstvom, a v koordinácii s pracovnou skupinou pre ochranu a inklúziu, aby sa predišlo zdvojeniu úsillia a aby sa spolupráca s komunitou riadila podľa toho.

Prevencia

- Presadzovať, aby sa PSEA stala prioritou v rámci celého programovania, a podporovať aktérov pôsobiacich v rôznych operačných oblastiach pri začleňovaní zmierňovania rizika SEA do posudzovania potrieb, navrhovania, realizácie a monitorovania projektov na základe zistených trendov SEA.

³ Štyri piliere riadenia a koordinácie, spolupráca komunity, prevencia a odozva sú uvedené v minimálnych prevádzkových normách pre PSEA, [tu](#)

- Doplniť interné iniciatívy členov pracovnej skupiny PSEA s cieľom posilniť prevenciu SEA prostredníctvom spoločných aktivít a zdieľania osvedčených postupov.
- Povzbudzovať členov pracovnej skupiny PSEA, aby uskutočnili úvodné a opakovacie školenia o SEA pre všetkých zamestnancov, a podporiť takéto školenia spoločne vypracovanými materiálmi upravenými podľa kontextu.
- Zabezpečiť, aby PSEA ostávala hlavným cieľom Plánu odozvy pre utečencov na Slovensku.

Odozva

- Spoločne mapovať dôveryhodné a funkčné mechanizmy sťažností a spätnej väzby (CFM) na Slovensku s cieľom zistiť, kde sú nedostatky v bezpečnom prístupe dotknutého obyvateľstva k nahlasovaniu SEA.
- Podporovať členov pri vytváraní nových kanálov na podávanie sťažností s cieľom odstrániť nedostatky v prístupe k podávaniu hlásení na základe mapovania a na základe preferencií komunity, aby existovali bezpečné, dostupné a kontextuálne vhodné kanály na nahlasovanie citlivých obvinení pre každého člena komunity.
- Zriadiť medziagentúrny komunitný mechanizmus podávania sťažností (CBCM) prepojením CFM členov pracovnej skupiny PSEA prostredníctvom dohodnutých štandardných operačných postupov na postúpenie sťažností a pomoci medzi agentúrami v súlade s globálnymi štandardnými operačnými postupmi.⁴
- Spolupracovať s pracovnou skupinou pre ochranu a inklúziu (vrátane subjektov zameraných na rodovo podmienené násilie a ochranu detí) na zmapovaní a zapracovaní spôsobov smerovania pomoci do štandardných operačných postupov CBCM s cieľom poskytnúť okamžitú podporu sťažovateľom a osobám, ktoré boli obeťami SEA. Pracovná skupina PSEA by nemala vytvárať paralelné cesty pomoci pre osoby, ktoré boli obeťami SEA.
- Zvyšovať povedomie všetkých zamestnancov o dostupných kanáloch na podávanie sťažností, aby všetci zamestnanci, ktorí môžu pracovne prichádzať do kontaktu s osobami, ktoré boli obeťami SEA, alebo môžu prijať hlásenie o SEA, vedeli, ako rozpoznať SEA a kam bezpečne poslať obvinenia.
- Zvýšiť informovanosť všetkých aktérov na Slovensku o mechanizme medzirezortného nahlasovania a odkazovania prípadov.

Tento mandát sa bude každoročne prehodnocovať a podľa potreby revidovať.

Mandát schválili členovia pracovnej skupiny PSEA dňa 19. augusta 2022

⁴ Pozri IASC *Global Standard Operating Procedures on Inter-Agency Cooperation in Community-Based Complaints Mechanisms (Globálne štandardné operačné postupy IASC pre spoluprácu medzi agentúrami v rámci komunitných mechanizmov pre sťažnosti)* (2016), dostupné [tu](#)